

Nr 60

Jordbruksutskottets betänkande i anledning av motioner angående vissa jaktfrågor m. m.**Motionerna**

Till jordbruksutskottet har hänvisats följande av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner

dels motionen 1972:95 av herr Wirtén m. fl. (fp) vari hemställt att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om förslag till en skärpning av brottpåföljderna vid boplundring,

dels motionen 1972:363 av herr Andersson i Ljung m. fl. (m) vari hemställt att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning och förslag syftande till att även i samband med olaga jakt använt motorfordon må förklaras förverkat,

dels motionen 1972:1241 av herr Eriksson i Arvika (fp) vari hemställt att riksdagen anhåller om att Kungl. Maj:t tar initiativ till att enhetliga principer skapas för fridlysnings- och jaktbestämmelser i de nordiska länderna,

dels motionen 1972:1280 av herr Norrby i Åkersberga m. fl. (fp) vari hemställt att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om förslag till sådan ändring i jaktlagstiftningen att transportmedel som används vid illegal jakt kan förklaras förverkat samt att riksdagen ger Kungl. Maj:t till känna vad som anförts i motionen om inrättandet i varje län av expertgrupp mot illegal jakt,

dels motionen 1972:1307 av herr Öhvall m. fl. (fp) vari hemställt att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att sådana föreskrifter utfärdas att jägare som bedriver älgjakt åläggs bära skyddsklädsel i självlysande röd färg efter ett standardiserat godkänt utförande.

Remissyttrandena

Utskottet har inhämtat yttranden över

motionen 1972:95 från rikspolisstyrelsen, statens naturvårdsverk, domänverket, Svenska jägareförbundet och Sveriges ornitologiska förening,

motionen 1972:363 från hovrätten för övre Norrland, rikspolisstyrelsen, statens naturvårdsverk och Svenska jägareförbundet,

motionen 1972:1241 från statens naturvårdsverk och Svenska jägareförbundet,

motionen 1972:1280 från hovrätten för övre Norrland, rikspolisstyrelsen, statens naturvårdsverk och Svenska jägareförbundet,

motionen 1972:1307 från statens naturvårdsverk och Svenska jägareförbundet.

Se bilagor 1 -5 till detta betänkande.

Utskottet

I motionen 1972:95 föreslås en skärpning av brottspåföljderna vid plundring av fågelbon. Utskottet vill erinra om att bestämmelser om straff för brott varom här är fråga finns i 28 § jaktstadgan, som i sin nuvarande lydelse trädde i kraft den 1 januari 1970. Straffsatserna är böter eller fängelse i högst sex månader eller, om brottet är att anse som grovt, fängelse i högst ett år. Det bör i sammanhanget nämnas, att enligt 26 kap. 2 § brottsbalken föreligger möjligheter att utdöma gemensamt straff för flera brott, varvid fängelse på viss tid må sättas över det svåraste av de högsta straff, som kan följa på brottet.

Enligt motionärernas uppfattning har boplundrandet fått en sådan omfattning att bl.a. en del djurarter hotas av utrotning. En förbättrad övervakning av boplatserna är viktig men härutöver bör brottspåföljderna skärpas.

De myndigheter och organisationer som yttrat sig över motionen instämmer i motionens syfte. Emellertid anför rikspolisstyrelsen, statens naturvårdsverk och domänverket synpunkter av innebörd att de nuvarande bestämmelserna ger domstolarna tillfredsställande möjligheter att utmäta kännbara straff. Nämda myndigheter anser sig därför inte böra förorda någon riksdagens åtgärd i anledning av motionen. Däremot tillstyrks motionen av Svenska jägareförbundet och Sveriges ornitologiska förening.

Utskottet vill för egen del starkt understryka att plundring av fågelbon måste anses vara en mycket allvarlig form av brottslighet som, om den inte med kraft beivras, innebär stora faror för vår fauna. Det vill också enligt lämnade uppgifter synas som om det föreligger en viss tendens till ökning av brotten mot bestämmelserna i jaktlagstiftningen. Uppenbarligen är en avgörande faktor i detta sammanhang ofta den ekonomiska vinning som en sådan olovlig verksamhet kan medföra. Utskottet vill i likhet med motionärerna framhålla att en effektivisering av vakthållningen vid boplatserna i och för sig är önskvärd. En lämpligt upplagd informationsverksamhet torde även kunna bli av värde i detta sammanhang. Självfallet har också tillämpningen av här ifrågakvarande lagstiftning stor betydelse för att stävja detta slag av kriminalitet. I vad gäller domstolarnas praxis vid utmätning av straff för fågelboplundring torde, med hänsyn till att gällande regler varit i kraft i mindre än två år, kunna ifrågasättas om någon fast sådan ännu hunnit utbildas. Det kan här nämnas att i ett helt nyligen slutdömt mål mot en fågelboplundrare underrätten dömde den åtalade till fängelse i tre månader. Efter överklagning lindrade vederbörande hovrätt straffet till 80 dagsböter. Högsta domstolen har för en kort tid sedan bestämt påföljden till

villkorlig dom jämte 80 dagsböter.

Utskottet finner med hänsyn till de allvarliga följder som brottslighet varom här är fråga kan få naturligt att utvecklingen på området ägnas stor uppmärksamhet och förutsätter att Kungl. Maj:t vidtar de åtgärder som kan finnas erforderliga. Med beaktande av vad bl. a. rikspolisstyrelsen anfört i sammanhanget anser dock utskottet det inte vara nödvändigt att nu påyrka någon särskild åtgärd från riksdagens sida i anledning av motionen 1972:95.

I motionen 1972:1280 hemställs bl.a. om förslag till sådan ändring i jaktlagstiftningen att vid olaga jakt använt transportmedel skall kunna förklaras förverkat. I motionen 1972:363 framförs ett yrkande av i allt väsentligt samma innebörd.

Utskottet vill erinra om att frågan om förverkande av transportmedel som använts vid olaga jakt tidigare behandlats av riksdagen. I anledning av en proposition till 1970 års riksdag med förslag till vissa ändringar i förverkandereglererna i bl. a. jaktlagen väcktes motioner om att transportmedel som direkt använts som hjälpmedel vid brott mot jaktlagen skulle kunna förklaras förverkat. Tredje lagutskottet anförde i sitt utlåtande (3LU 1970:25) över propositionen och motionerna bl.a. att 1949 års jaktutredning i sitt år 1966 avgivna betänkande föreslagit att förverkande av transportmedel skulle få ske i fall av brott mot jaktstadgan. I remissyttrandena bemöttes förslaget välvilligt. Det ledde dock inte till någon författningsåtgärd vid 1967 års revision av jaktlagen. Däremot skärptes straffet för olovlig jakt då brottet är att anse som grovt till fängelse i högst ett år. Om jakten skett med otillåten hjälp av motorfordon eller annat motordrivet forskaffningsmedel utgör detta enligt 28 § tredje stycket en omständighet som skall särskilt beaktas vid bedömande huruvida brottet är grovt. Enligt departementschefens uppfattning hade straffskalan härigenom utformats så att man kunde få en lämplig påföljd. Han ansåg att en viss återhållsamhet därför borde iakttas i fråga om förverkande i förmögenhetsreducerande och bestraffande syfte och ville inte då föreslå förverkande av transportmedel vid olovlig jakt. Lagutskottet framhöll vidare bl.a. att det delade motionärernas uppfattning att jakten från snöskotrar och andra motorfordon utgjorde ett allvarligt hot mot jaktvården. Sådan jakt borde motverkas med så effektiva medel som möjligt. Utskottet sade sig förutsätta att frågan följdes med uppmärksamhet. Därest straffreglerna inte fick tillräckligt avhållande effekt, torde det kunna ifrågasättas, uttalade utskottet vidare, om inte bestämmelserna om förverkande borde kompletteras så att transportmedel som direkt använts som hjälpmedel vid brott mot jaktlagen får förklaras förverkat. Motionerna avstyrktes och avslogs av riksdagen.

Som framgår av remissyttrandena över de nu föreliggande motionerna har samtliga remissinstanser — hovrätten för övre Norrland, rikspolisstyrelsen, statens naturvårdsverk och Svenska jägareförbundet — ställt sig

positiva till tanken på införande av förverkanderegler beträffande transportmedel som nyttjas vid olaga jakt. Det anför samtidigt synpunkter på behovet av viss nyansering vid utformningen och tillämpningen av sådana regler. Bl.a. anför hovrätten för övre Norrland att det självfallet inte får bli fråga om något schablonmässigt förverkande, som säkerligen skulle kunna verka både ojämnt och obilligt. Möjligheten att i vissa fall och – där starka billighetsskäl inte talar däremot – kunna förklara ett fordon förverkat framstår dock för hovrätten som så pass värdefull, att den förtjänar utredas. I remissyttrandena anföras att illegal jakt med användande av fordon av olika slag, inte minst snöskotrar, under senare år fått alltmer ökad omfattning. Det finns enligt utskottets mening anledning att se allvarligt på denna utveckling. Utskottet vill erinra om de tidigare återgivna uttalandena i frågan av tredje lagutskottet vid 1970 års riksdag och förutsätter att hithörande spörsmål följs med uppmärksamhet. Utskottet har nyligen i sitt av riksdagen godkända betänkande 1972:52 uttalat sig för en skärpning av jaktstadgans bestämmelser om förvaring m.m. av vapen vid färd med snöskoter eller annat motordrivet fordon. I förevarande sammanhang må även erinras om den möjlighet som 20 § jaktlagen ger att i vissa fall ingripa mot användning av fordon i samband med jakt. Enligt angivna lagrum får inte någon färdas med skjutvapen eller fångstredskap på annans jaktområde utan tillstånd av jakträttsinnehavaren annat än på väg som är upplåten till allmänt begagnande, om det inte framgår av omständigheterna att färden sker i lovliga ärenden. Mot bakgrund av vad i det föregående anförts finner utskottet emellertid tiden vara mogen att även överväga en skärpning av förverkandebestämmelserna i jaktlagen. Utskottet får därför föreslå att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om erforderliga förslag i sådant syfte.

Vad utskottet här anfört i anledning av motionen 1972:363 och berörd del av motionen 1972:1280 bör riksdagen som sin mening ge Kungl. Maj:t till känna.

I motionen 1972:1280 framförs vidare ett förslag om inrättande i varje län av en expertgrupp mot illegal jakt. Motionärerna framhåller att en sådan åtgärd skulle innebära en förstärkning av övervakningen på jaktområdet.

Utskottet anser i likhet med rikspolisstyrelsen att tillräckliga skäl inte föreligger för ett genomförande av nyssnämnda förslag. Som styrelsen framhållit bör det vara en primär polisiär uppgift att svara för beivrandet av illegal jakt. Utskottet finner således att motionen 1972:1280 i förevarande del inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionen 1972:1241 hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anholder om initiativ för tillskapande av enhetliga principer för fridlysnings- och jaktbestämmelserna i de nordiska länderna.

Av yttrandena över motionen från statens naturvårdsverk och Svenska jägareförbundet framgår att verksamhet redan pågår för att åstadkomma samordning mellan de nordiska länderna i fråga om jakttider och

fridlysningsbestämmelser bl.a. i form av återkommande jakttidskonferenser. Båda remissinstanserna avstyrker motionen med hänvisning härtill. Utskottet delar remissinstansernas uppfattning och anser således att motionen 1972:1241 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionen 1972:1307 slutligen framläggs förslag att älgjägare skall åläggas att vid jakt bära viss skyddsklädsel i självlysande röd färg.

I yttrande över motionen hänvisar statens naturvårdsverk bl.a. till visst frivilligt arbete som pågår för att få till stånd ökad användning av skyddsklädsel vid älgjakt. Verket, som ifrågasätter om lagstifning i ämnet är nödvändig, följer utvecklingen och avser att vid behov lämna förslag i frågan. Som av Svenska jägareförbundets yttrande framgår har förbundet inför jaktsäsongen 1972/73 tillställt alla jaktkortsinnehavare ett plastband i fosforescerande orange färg.

Utskottet finner med hänsyn till det anförda inte skäl förorda någon riksdagens åtgärd i anledning av motionen 1972:1307.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. lämnar motionen 1972:95 utan åtgärd,
2. i anledning av motionen 1972:363 samt motionen 1972:1280, yrkandet i första att-satsen, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande frågan om förverkande av transportmedel vid olaga jakt, m. m.,
3. lämnar motionen 1972:1241 utan åtgärd,
4. lämnar motionen 1972:1280, yrkandet i sista att-satsen, utan åtgärd samt
5. lämnar motionen 1972:1307 utan åtgärd.

Stockholm den 28 november 1972

På jordbruksutskottets vägnar

NILS G. HANSSON

Närvarande: herrar Hansson i Skegrie (c), Persson i Skänninge (s), Johanson i Västervik (s), Hedström (s), Jonasson (c), Magnusson i Grebbestad (s), fru Anér (fp), herr Augustsson (s), fru Lindberg (s), herrar Krönmark (m), Takman (vpk), Johansson i Holmgården (c), fru Theorin (s), herrar Leuchovius (m) och Strömberg (fp)*, dock att vid behandlingen av motionen 1972:1307 herr Mossberger (s) deltagit i stället för fru Theorin (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservation

av fru Anér (fp) och herr Strömberg (fp) vilka anser
dels att det stycke på s. 3 som börjar med orden "Utskottet finner"
och slutar med orden "motionen 1972:95" bort ha följande lydelse:

"Det är enligt utskottets mening, som tidigare framhållits, med hänsyn till de allvarliga skaderisker som är förenade med här ifrågavarande art av kriminalitet, angeläget att kraftfulla åtgärder vidtas för att hejda den brottsliga verksamheten. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att gällande straffsatser för olovlig jakt, böter eller fängelse i högst ett år, innebär att preskriptionstiden för åtal för sådana brott är två år. Det bör beaktas att, som Svenska jägareförbundet framhållit, jaktmålen ofta medför omfattande och arbetskrävande utredningar. Härigenom ökar risken för att preskription inträder innan åtal hunnit väckas. Det kan nämnas att enligt nu gällande preskriptionsregler ett maximistraff på två års fängelse skulle betyda att preskriptionstiden blir fem år. Med hänsyn härtill och till önskvärdheten i övrigt av att strängare straff än enligt nu gällande regler skall kunna utdömas för fågelboplundring anser sig utskottet böra biträda det i motionen 1972:95 framställda yrkandet."

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

- "1. med bifall till motionen 1972:95 hos Kungl. Maj:t anholder om förslag till skärpning av brottspåföljderna vid boplundring."

Yttranden över motionen 1972:95**Rikspolisstyrelsen (28.4.1972)**

Rikspolisstyrelsen framhåller att straffsatserna i nu gällande lagstiftning enligt styrelsens mening för närvarande torde vara till fyllest. Styrelsen, som anser att utvecklingen av rättspraxis bör avvaktas innan frågan om genomförande av skärpning av straffskalan upptas till prövning, anför vidare.

Enligt styrelsens mening är det mycket angeläget att förhindra att nu utrotningshotade fågelarter försvinner ur vår fauna. Mot bakgrund därav bör alla möjligheter prövas för att hejda en dylik utveckling. Det är emellertid tveksamt om en skärpning av påföljderna medför någon effekt av betydelse vid beivrandet av denna form av olaga jakt.

Nu gällande ansvarsbestämmelser för olaga jakt trädde i kraft 1.1.1970 och innebär en skärpning av tidigare bestämmelser. En ytterligare skärpning av straffsatserna till exempelvis böter eller fängelse i högst ett år för "normalbrott" och till fängelse i högst två år för grovt brott skulle få till konsekvens att åtalpreskriptionen för grovt brott höjs från två till fem år, vilket kan vara av betydelse i vissa fall, där brottsligheten utövats under en längre tid. Det synes svårt att bedöma vilka följder som därutöver kan komma att inträda, t. ex. vad gäller de allmänpreventiva effekterna. Med hänsyn till den nyligen genomförda ändringen av 28 § 1 mom. 2 st. jaktlagen, som innebär möjlighet att i vissa fall bedöma brottet som grovt, kan det dock ifrågasättas om inte den påyrkade skärpningen kan ske inom ramen för gällande lagstiftning och att detta borde vara tillfyllest för att komma till rätta med förevarande problem. Någon fast rättspraxis har ännu inte hunnit utbildas inom detta område. Det bör i detta sammanhang även uppmärksammas att den olaga jakten på fågelägg i regel torde vara att bedöma som olovlig jakt, för vilket brott enligt 28 § jaktlagen stadgas böter eller fängelse i högst sex månader eller, då brottet är att anse som grovt, fängelse i högst ett år. Enligt 26 kap. 2 § brottsbalken föreligger möjligheter att utdöma gemensamt straff för flera brott, varvid fängelse på viss tid må sättas över det svåraste av de högsta straff, som kan följa på brottet.

Statens naturvårdsverk (25.4.1972)

Naturvårdsverket instämmer helt i motionens syfte men anser att den f. n. inte påkallar någon åtgärd. Verket anför därvid.

Plundring av fågelbon kan få mycket allvarliga följder för faunan, särskilt när verksamheten riktar sig mot sällsynta arter. Åtgärder för att minska intresset och förutsättningarna för att genomföra dylika boplundringar är därför nödvändiga. Det kan emellertid ifrågasättas om en höjning av straffmaximum vid boplundring är påkallad. Det bör observeras att detta vid grov olaga jakt redan nu är så högt som fängelse i ett år. Vid bedömande av om brottet skall betraktas som grovt skall beaktas om bl. a. örn eller annat sällsynt villebråd varit föremål för den olaga jakten eller om denna bedrivits vanemässigt eller i större omfattning.

Om domstolarna utnyttjar de möjligheter i straffhänseende som jaktlagstiftningen nu erbjuder, torde därmed mycket vara vunnet. Verket

vill dock även hänvisa till yttrande denna dag över motionerna 1972:363 och 1280 angående förverkande av transportmedel vid olaga jakt.

Domänverket (18.4.1972)

Domänverket anför att verket helt delar motionärernas uppfattning om angelägenheten av att boplundring förhindras. Verket anför.

Emellertid synes straffbestämmelserna vara väl utformade. Domstolarnas syn på brottet varierar däremot starkt. I ett aktuellt fall har boplundrare i underrätt blivit ådömd frihetsstraff medan efter överklagandet hos hovrätten vederbörande endast blivit ådömd bötesstraff.

Verket anser det nödvändigt att – förutom alla tänkbara preventiva åtgärder – en enhetligare och hårdare straffpraxis generellt kommer i tillämpning för att råda bot på ifrågavarande missförhållanden.

Svenska jägareförbundet (2.5.1972)

Förbundet anför som sin mening, att motionen bör bifallas på sådant sätt att riksdagen hos Kungl. Maj:t anholder om skärpning av de i 28 § 1 mom. jaktstadgan angivna straffsatserna för olaga jakt samt att paragrafens tredje stycke kompletteras på sätt, som anges i det följande. Förbundet anför därvid.

Påföljderna för i motionen berörda brott regleras i 28 § 1 mom. jaktstadgan -- reviderad senast 1967.

28 § 1 mom:

Den som jagar, fångar eller dödar djur under tid då djuret är fridlyst eller tager eller förstör fridlyst fågels ägg eller bo, dömes för olaga jakt till böter eller fängelse i högst sex månader.

Är brottet att anse som grovt, dömes till fängelse i högst ett år.

Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om björn, varg, järv, lo, örn, älg, hjort eller rådjur eller annat sällsynt eller värdefullt villebråd påskjutits, sårats, dödats eller fångats vid jakten eller om jakten bedrivits vanemässigt eller i större omfattning.

Enligt Svenska jägareförbundets uppfattning är såväl plundring av sällsynta rovfåglars bon som vissa typer av annan jaktkriminalitet – klövviltjakt från bil med hjälp av strålkastare, jakt med hjälp av snöskoter efter de stora rovdjuren eller efter klövvilt – att anse som grova brott för vilka i preventivt syfte kännbara påföljder måste utdömas. Detta framför allt då den ifrågavarande kriminaliteten, som hotar oersättliga naturtillgångar, i regel endast dikteras av ekonomiska skäl. Det torde numera i Sverige icke förekomma illegal jakt av något slag som dikteras av brist på föda för dagen.

Tyvärr har det vid domstolsbehandling av ärenden avseende illegal jakt ofta visat sig att påföljderna även för svårare brott kommit att bli tämligen ringa. Inte så sällan torde detta förhållande bottna i de ifrågavarande brotternas komplicerade natur samt i att jaktmål i förhållande till andra brottmål är förhållandevis sällan förekommande. Aklagarna har bl. a. på grund härav ringa erfarenhet av sådana ärenden och detta torde ibland kunna innebära, att ärenden i alla fall ej blir helt korrekt utredda och belysta inför rätten samt att vissa åtalspunkter faller bort.

Svenska jägareförbundet anförde i skrivelse till riksåklagaren den 5 november 1969 bl. a. följande.

"Allvarliga brott mot jaktlagen och jaktstadgan, icke minst olovlig och olaga jakt, synes öka alltmera i omfattning. Dessa ärenden medför vanligen omfattande polisutredningar, som ofta blir betungande, eftersom utredningspersonalen sällan besitter någon större kunskap om jaktliga frågor. Distriktsåklagarna synes därutöver vara obenägna att på önskvärt sätt ta sig an jaktmål. I flera fall har det kommit till Svenska jägareförbundets kännedom att åklagare underlåtit att föranstalta om ytterligare utredning i ärenden, där sådan varit erforderlig, och i vissa fall t. o. m. underlåtit att väcka åtal trots att bevisning om brott synes ha förelegat. Detta torde enligt jägareförbundets uppfattning ha sin grund i jaktmålens karaktär av arbetskrävande specialärenden.

— — —
Svenska jägareförbundet får härmed hemställa, att riksåklagaren måtte vidtaga de åtgärder som riksåklagaren finner lämpliga för att åstadkomma en förbättring i berörda hänseenden."

De olika djurarterna i den svenska faunan representerar oersättliga värden. Tyvärr står några djurarter på gränsen till utrotning. Anledningarna härtill är olika.

För de stora rovdjuren gäller att vargen torde kunna betraktas som utrotad och järvens läge är prekärt. Olaga jakt från snöskoter torde i första hand vara anledningen härtill.

För rovfåglarnas del gäller att havsörn, ett flertal falkarter och gladorna har minskat i numerär i sådan omfattning att omedelbar risk för flera av dessa arters fortbestånd föreligger. Motsvarande gäller för flera ugglearter. Anledningen till denna skrämmande utveckling torde i första hand vara den miljöförgiftning och miljöförstöring som skett i ett accelerande tempo under en lång följd av år men som man numera med all kraft söker minska och i största utsträckning förhindra.

Tyvärr har genom biocidpåverkan ett flertal rovfågelarters fertilitet kraftigt minskat innebärande starkt nedsatt kläckbarhet av äggen m. m. Endast ett fåtal ungar av dessa arter kommer således årligen på vingarna. Inom stora delar av Europa har ett flertal av dessa rovfågelarter redan försvunnit ur den viltlevande faunan. För ägg av dessa synnerligen sällsynta arter, vilka ännu finnes i små stammar i bl. a. Sverige, betalar internationella äggsamlare synnerligen höga priser. Därtill kommer för vissa av de ifrågavarande arterna att fåmjda individer användes för jaktändamål — jakt med falk och andra större rovfåglar. Även ungar av dessa arter är således utomordentligt attraktiva.

Ett stort arbete måste varje år nedläggas på bevakning av kända rovfågelbon för att förhindra att äggen eller ungarna stjäls. Det är givetvis av största betydelse att häckningen av de hotade rovfågelarterna om möjligt lyckas och ej omintetgöres av ägg- eller fågelungsamlare. Varje tillskott av individer till stammarna av de hotade arterna ger en ytterligare chans för att de skall kunna behållas i den svenska faunan.

Svenska jägareförbundet får i detta sammanhang erinra om det omfattande arbete som bedrivs för att stabilisera den för närvarande svaga berguvspopulationen genom uppfödning av uvar i fångenskap och utsättning av ungfåglar. Till detta arbete har Svenska jägareförbundet hittills anvisat 20 000 kronor.

Av Svenska jägareförbundets denna dag avgivna remissvar över motion 1972:363 om förverkande av motorfordon vid olaga jakt framgår de omfattande problem som är förknippade med den olaga jakten från motordrivna fortkäffningsmedel. Detta slags viltstöld bedrivs utan

hänsyn till elementära djurvänlighetskrav och innebär ofta svåra lidanden för de enskilda djuren. Vidare innebär olaga jakt med hjälp av snöskoter risk för utrotning av de stora rovdjuren – ovan berört – samt decimering av stammarna av ripa, tjäder och orre långt över vad som är biologiskt försvarbart. Denna form av illegal jakt medför vidare ofta stora ekonomiska förluster för de rättmätiga jakträttsinnehavarna och ett spolierande av långvariga och kostnadskrävande arbeten för faunans skydd och förkovran.

Mot bakgrund av vad inledningsvis anförts angående de ofta ringa påföljderna för olaga jakt och vad ovan redovisats angående karaktären av vissa former av olaga jakt får Svenska jägareförbundet föreslå, att straffsatserna för olaga och grov olaga jakt skärpes. En sådan skärpning skulle innebära dels att olaga jakt kommer att bedömas som ett allvarigare brott än vad nu i regel sker, dels att påföljderna skulle bli kännbarare, vilket måste anses som i högsta grad önskvärt från brottspreventiv synpunkt. Vidare skulle den nu gällande preskriptionstiden – två år – komma att förlängas, vilket synes angeläget, sedan det vid flera tillfällen visat sig att organiserad grov olaga jakt ofta bedrivits under en lång följd av år men att åtal endast kan väckas för brott begångna under de två senaste åren.

Svenska jägareförbundet finner slutligen det av anförda skäl angeläget att exemplifieringen av grov olaga jakt kompletteras med insamling av ägg eller ungar av sällsynta fågelarter.

Sveriges ornitologiska förening (28.4.1972)

Föreningen tillstyrker livligt motionens hemställan och anför vidare.

Inledningsvis vill SOF konstatera att motionen tar upp ett allt mer oroande problem, nämligen risken för total utrotning av vissa fåglar såsom havsörn, kungsörn, pilgrimsfalk och berguv och faran för stark decimering av andra sällsynta fågelarter. Det gäller i dagens situation att på olika sätt slå vakt om vår fauna. En straffskärpning för den påtalade formen av illegal jakt är ett sådant sätt. Som motiv kan anföras, att jakten blivit alltmer planerad genom att just utrotningshotet gjort vissa arter särskilt attraktiva från samlarsynpunkt. Det rör sig om en brottslighet som ofta bedrivs i ligaform. Detta framgår bl. a. av resultatet från 1971 års aktion mot vissa äggsamlare, i vilken SOF var mycket nära engagerad. Till detta yttrande bifogas särtryck av artikel i SOF:s tidskrift *Vår Fågelvärld* 1972 nr 1 s. 32–44, som behandlar aktionen och ingående redovisar bl. a. äggsamlarnas arbetssätt.

Enligt 1 § naturvårdslagen utgör naturen "en nationell tillgång som skall skyddas och vårdas." Från denna utgångspunkt kan det inte anses oriktigt att betrakta ett olovligt tillägnande av ägg och fågelungar som ett olovligt tillgrepp från naturen. Detta leder i sin tur till att i varje fall tillgrepp av ägg och ungar av våra sällsyntaste rovfåglar och ugglor borde föranleda samma påföljd som stöld.

En straffskärpning som den nu föreslagna skulle också medföra en längre preskriptionstid för den typ av brottslighet man helst vill stoppa. F. n. är preskriptionstiden lika lång (två år) för tillgrepp av ett enda ägg av den vanligaste, fridlysta fågel som för systematisk plundring av t. ex. rovfåglars och ugglors bon. Detta är otillfredsställande. En differentiering av också preskriptionstiderna är i hög grad angelägen.

Även om det ligger utanför motionens yrkande, vill SOF inte underlåta att här kort ange vissa ytterligare åtgärder som är i högsta grad angelägna för bevarande av vår fauna:

1. ökad bevakning av känsliga områden genom statligt avlönad kär av kunniga tillsyningsmän, som arbetar på heltid och som också kan vägleda t. ex. skolklasser och allmänhet i dessa områden

2. regelbunden kontroll av konservatorernas verksamhet (jfr tredje lagutskottets utlåtande 1970 i ämnet)

3. ökad utbildning i faunavård för polis och åklagare

4. stopp för nöjesåkande med snöskoter och barmarksgående "mån-bilar".

Yttranden över motionen 1972:363**Hovrätten för övre Norrland (27.4.1972)**

Hovrätten uttalar som sin åsikt, att motionen bör kunna tillstyrkas. Hovrätten hänvisar därvid till följande.

Inledningsvis kan erinras om de kritiska synpunkter på användningen av förmögenhetsreducerande förverkande såsom kriminalpolitiskt instrument inom specialstraffrätten, som anlades av professorn Hans Thornstedt i hans år 1960 avgivna betänkande Förverkande på grund av brott (SOU 1960:28). Thornstedt framhöll bl. a. att förmögenhetsreducerande förverkande ej borde införas eller bibehållas i andra sammanhang än där det var uppenbart, att en erforderlig förstärkning av straffhotet icke kunde eller borde åstadkommas genom en skärpning av straffskalan.

Vad särskilt angår frågan om förverkande av transportmedel, som kommit till användning vid illegal jakt, har denna fråga under de senaste årens lagstiftningsarbete ägnats betydande intresse.

Sälunda föreslog 1949 års jaktutredning i sitt år 1966 avgivna betänkande Jaktstadgan m. m. (SOU 1966:46), under hänvisning till att den motorburna kriminaliteten utgjorde ett allvarligt hot mot jaktvärden och den allmänna naturvärden, att förverkande av motorfordon och andra motordrivna fortskaffningsmedel skulle få ske i fall av brott mot jaktstadgan. I prop. 1967:136 angående ändringar i jaktlagstiftningen framhöll departementschefen, att utredningens nu ifrågavarande förslag genomgående bemötts mycket välvilligt av remissinstanserna samt att förslaget även enligt hans uppfattning var förtjänt att övervägas. Förslaget ledde emellertid ej till någon författningsåtgärd.

Med anledning av 1968 års ändringar av brottsbalkens regler om förverkande av egendom på grund av brott upptogs i prop. 1970:32 till behandling frågan om modernisering av förverkandereglererna i jakt- och fiskelagarna. Departementschefen berörde därvid jaktutredningens förslag om förverkande av transportmedel samt framhöll att den omständigheten, att olovlig jakt skett med otillåten hjälp av motorfordon eller annat motordrivet fortskaffningsmedel, enligt 28 § 3 st. jaktlagen skulle särskilt beaktas vid bedömande huruvida brottet var grovt. Departementschefen anförde vidare, att straffskalan genom 1967 års revision av jaktlagen utformats så att man kunde få en lämplig påföljd, varför viss återhållsamhet borde iakttagas i fråga om förverkande i förmögenhetsreducerande och bestraffande syfte. På grund härav föreslogs ej förverkande av transportmedel vid olovlig jakt.

Fiskeristyrelsen anslöt sig i sitt år 1971 avgivna förslag till fiskeristadga till departementschefens nyss angivna uppfattning i fråga om förverkande i förmögenhetsreducerande och bestraffande syfte samt uttalade, att i de fall båtar och annan teknisk utrustning kommit till användning vid olaga fiske detta i första hand borde beaktas vid straffmätningen. Någon utvidgning av möjligheterna att förverka egendom föreslogs därför ej av styrelsen.

Även om hovrätten i princip delar den uppfattning som kommit till uttryck i departementschefens uttalande i prop. 1970:32 och i Thornstedts betänkande, att restriktivitet bör iakttagas i fråga om förverkande i förmögenhetsreducerande och bestraffande syfte, finner hovrätten att förverkande av transportmedel, som kommit till användning i samband med illegal jakt, kan anses vara en fråga om förverkande av brottsredskap lika mycket som när det gäller förverkande av jaktvapen. Införande av

bestämmelser om förverkande av motorfordon som använts vid jakt bör dock övervägas endast under förutsättning att sådant förverkande framstår som ett verksamt medel, vid sidan av straffbestämmelserna och gällande regler om förverkande av vapen m. m., att komma tillrätta med det problem som jakten från motorfordon innebär.

Enligt hovrättens mening kan det visserligen måhända anses något tveksamt, om man genom att tillskapa bestämmelser som gör det möjligt att förverka motorfordon skulle åstadkomma en påtaglig förstärkning av straffhotet och om icke detta hot redan med gällande straffskalor och övriga påföljder i jaktlagstiftningen borde vara tillräckligt för att verka avhållande från illegal jakt med hjälp av motorfordon. Det skulle också kunna sägas, att i den mån hotet inte är tillräckligt detta sannolikt beror på att här liksom vid åtskillig annan brottslighet som dikteras av vinningslystnad risken för upptäckt inte bedöms vara särskilt stor och att därför en önskvärd förbättring snarare skulle stå att vinna genom förstärkt övervakning – om nu resurser kan avdelas för en sådan – än genom ett ökat förverkandehot för de fall då brottet verkligen avslöjats och någon kunnat bindas vid brottet.

Det vill emellertid synas som om illegal jakt från motorfordon förekom i betydande och sannolikt ökande omfattning. I varje fall såvitt rör jakt från snöskoter torde brottsligheten under senaste tid ha ökat på ett oroväckande sätt. Särskilt med hänsyn till naturvårds- och djurskyddssynpunkterna framstår det som angeläget att med all kraft bekämpa jakt från motorfordon. Enligt vissa erfarenheter utgör förverkande av det vid jakten använda vapnet en påföljd, som mången gång uppfattas såsom väl så allvarligt som utsikten att bli dömd till ett kortare frihetsstraff. Det torde därför förhålla sig så, att ett möjligt förverkande av ett vid jakten använt fordon skulle verka starkt brottsavhållande i åtskilliga fall. Självfallet skulle det inte få bli fråga om något schablonmässigt förverkande, som säkerligen skulle kunna verka både ojämnt och obilligt, men möjligheten att i vissa fall och där starka billighetsskäl inte talade däremot kunna förklara ett fordon förverkat framstår för hovrätten som så pass värdefull, att den förtjänar utredas.

Rikspolisstyrelsen (28.4.1972)

Rikspolisstyrelsen finner inte att tillräckliga skäl föreligger för en tillstyrkan av förslaget om inrättandet i varje län av expertgrupp mot illegal jakt. Det bör enligt styrelsens mening vara en primär polisjär uppgift att svara för beivrandet av illegal jakt. Av den anledningen synes det vara en lämpligare lösning att större personella och materiella resurser ställs till polisens förfogande för en vidgad jaktövervakning, varför styrelsen avstyrker förslaget om s. k. expertgrupper. Styrelsen anför därutöver.

Enligt styrelsens mening talar flera skäl för ett införande av möjligheter till förverkande av transportmedel, som använts vid olaga jakt. Av de uppgifter styrelsen inhämtat från skilda lokala polismyndigheter framgår, att olaga jakt bedriven med hjälp av motorfordon har blivit ett allvarligt problem. Denna jaktform anses uppenbart av utövarna – och detta med all rätt – innebära mindre risk för upptäckt och beivrande än andra former av olaga jakt. Då dessutom denna form av jakt huvudsakligen bedrivs i rent vinningssyfte och det ekonomiska utbytet av jakt överhuvudtaget tillmäts allt större betydelse i takt med de allt högre priserna på kött är det förklarligt att olaga jakt av detta slag bedrivs i

ökande utsträckning och i allt mer organiserade former. I många fall är jakten så beroende av att bil används — t. ex. då bilens strålkastare nyttjas för att blända viltet eller bilkupén används som ljuddämpande faktor vid skottlossning — att fordonet närmast är att karaktärisera som ett väsentligt hjälpmedel för brottets genomförande. Mot bakgrund av dessa omständigheter synes det styrelsen motiverat att för i vart fall de grova formerna av sådan jakt, införa regler om förverkande av transportmedlet i likhet med vad som stadgas i 30 § lag om rätt till jakt angående förverkande av jakt- och fångstredskap samt hundar.

Statens naturvårdsverk (25.4.1972)

Naturvårdsverket anser förslaget om inrättande av en expertgrupp i varje län med medverkan av polis, jaktvårdare, jakträttsinnehavare m. fl. värdefullt. Samarbete i denna form torde underlätta verksamheten när det gäller att komma till rätta med brottslighet av typen illegal jakt. Sådan samverkan har också under senare år blivit allt vanligare och bör enligt verkets mening uppmuntras. Därutöver anför verket.

De synpunkter som förs fram i de båda motionerna stämmer överens med statens naturvårdsverks erfarenheter i frågan. Enligt verkets uppfattning har den illegala jakten tilltagit under senare år och fått en till huvudsaklig del kommersiell inriktning. Särskilt anmärkningsvärt är det markanta inslaget av djurplågeri, något som ofta förbises i debatten om denna typ av brottslighet. Det kan som exempel nämnas att naturvårdsverket praktiskt taget dagligen under högsommaren får rapporter från polismyndigheter och andra om att bl. a. älgkor tjuvskjutits. Många älgkalvar har därigenom blivit moderlösa, vilket erfarenhetsmässigt leder till att de svälter ihjäl eller växer upp till undermåliga individer. Snabb avlivning måste därför ofta tillgripas, om det är praktiskt genomförbart. Den illegala jakt som på detta sätt riktas mot reproducerande djurstammar kan lokalt verka förödande och direkt motverka samhällets strävanden att skapa och bevara ett så art- och individrikt djurliv som möjligt.

Det är också vanligt att ett vid tjuvjakt påskjutet djur, som inte faller, aldrig blir uppspårat och avlivat, eftersom sådana åtgärder tar tid och ökar risken för upptäckt. Ett djur som faller för långt ifrån vägen är också värdelöst för tjuvskytten, eftersom det tar för lång tid att frakta fram köttet till vägen och bilen. Naturvårdsverket är av den uppfattningen att det är tid att ingripa med hårdare medel mot illegal jakt. Ett förverkligande av de förslag som framförs i motionerna anser verket därför vara väl motiverat.

Frågan om förverkande av transportmedel är inte ny utan har, som nämnts i en av motionerna, aktualiserats av 1949 års jaktutredning i betänkandet Jaktstadgan (SOU 1966:46). Dåvarande statens naturvårdsnämnd biträdde i sitt yttrande över betänkandet vad utredningen anfört beträffande förverkande av transportmedel som använts vid illegal jakt. Naturvårdsverket vill även nu tillstyrka en sådan ändring av jaktstadgan att även transportmedel får förklaras förverkat.

Det bör påpekas att ett fordon, då det används vid illegal jakt, ofta inte bara är ett hjälpmedel vid jakten utan en direkt förutsättning för den. Bl. a. reagerar, som framhålls i en av motionerna, många djur helt annorlunda för motorfordon än för människor, som närmar sig till fots, vilket gör det möjligt att med exempelvis bil eller snöskoter komma mycket nära inpå djuren.

Svenska jägareförbundet (2.5.1972)

Förbundet anser, att motionen bör bifallas på sådant sätt att riksdagen hos Kungl. Maj:t anholder om skyndsamt utredning syftande till att i samband med grov olaga jakt använt motorfordon må förklaras förverkat. Förbundet anför vidare.

Den olovliga och olaga jakten med hjälp av motorfordon har under de senaste åren ökat i omfattning. Denna illegala jakt bedrivs ofta av organiserade ligor för ekonomisk vinnings skull. Tjuvskytteligorna respekterar inte i någon del de fredningstider som är fastställda för de ifrågavarande djurarterna utan utövar sin jakt när det är enklast att från motorfordon fälla viltet, som i regel utgöres av älg och rådjur samt i vissa fall dovvilt.

Vår och försommar är ofta de tider som flitigast utnyttjas av tjuvskytteligorna, då villebrådet vid denna årstid exponerar sig mer än under andra tider av året. Ofta används vid jakten finkalibriga kulvapen, ibland försedda med ljuddämpare för att ljuden av skotten ej skall uppfattas. På grund av att finkalibriga kulvapen kommer till användning ökar riskerna för skadskjutning i stor utsträckning. Det förekommer t. ex. att älg skjuts med salongsgevär kaliber .22 (5,6 mm) vilket vapen legalt ej får användas vid konventionell jakt efter större villebråd än vildkanin.

Ytterligare en direkt djurskyddsaspekt i detta sammanhang är att då den ifrågavarande tjuvjakten är helt ekonomiskt inriktad -- det gäller att få ut så mycket kött som möjligt -- fälles ofta kalvförande älgkor under sommaren från de små kalvarna med följd att dessa går svältdöden till mötes.

Det bör vidare observeras, att den som olovligen eller olagligen jagar klövvilt med hjälp av motorfordon sällan vidtager eftersök av ett träffat djur, som gått undan. Chansen att bli ertappad vid ett sådant eftersök är stor och det träffade djuret lämnas av tjuvskytten i de flesta fall åt sitt öde, om det kan ta sig från skottplatsen.

Genom ovannämnda förhållanden orsakas årligen ett stort antal klövvilt svåra lidanden.

Motorfordonet är en direkt förutsättning för att denna typ av jakt skall kunna bedrivas. Genom den omfattande utbyggnaden av skogsbilvägnätet har stora områden öppnats för den bilburne tjuvskytten. Ofta anläggs skogsbilvägar i samband med större skogsavverkningar, vilka resulterar i stora kalmarsområden. På dessa kalmarsområden finner klövviltet sommartid sin förnämsta näring -- lövuppslag och örter av olika arter. De stora kalmarsområdena innebär också att avsevärda arealer kan avsparas från motorfordon. Nattetid sker denna avspaning i regel med hjälp av vridbara starka strålkastare, som monteras på fordonen enkom för att man skall kunna bedriva nattjakt. Viltet hyser icke någon rädsla för varken motorfordon eller terrängbelysning utan står i regel ostört kvar i ljuskäglan.

Den enskilde jakträttsinnehavaren har på grund av det motoriserade tjuvskyttets rörlighet små möjligheter att freda sina marker. Lagstiftningen på områden innebär att tjuvskytten i princip måste ertappas på bar gärning. Den jakträttsinnehavare som konstaterar ett misstänkt motorfordon på sina marker har nämligen ingen rätt vare sig att stoppa fordonet eller att vidtaga en undersökning av det.

Någon mer omfattande polisiär hjälp kan i regel inte heller påräknas. Jaktbevakning -- även för det fall man vet att ett omfattande tjuvskytte bedrivs inom ett visst område -- är mycket tidsödande och med hänsyn

till polisens stora arbetsbelastning i övrigt kan således icke annat än i alldeles speciella fall assistans från polismyndighet räknas för bevakning i avsikt att beivra bilburet tjuvskytte.

På grund av krav från det rörliga friluftslivet är det icke heller annat än i undantagsfall möjligt att stänga skogsbilvägarna, vilka, som ovan nämnts, utgör en av förutsättningarna för denna form av illegal jakt.

En annan form av olaga jakt med hjälp av motordrivet fortskaffningsmedel, som kraftigt ökat i omfattning, är jakten från snöskoter. Det har konstaterats, att älgar har hetsats med snöskoter på skarfbore tills de slutligen upphunnits och skjutits med finkalibriga kulvapen på nära håll.

Vidare riktar sig den illegala jakten från snöskoter mot de stora rovdjuren, vilka redan vad beträffar vissa arter står nära utrotningsgränsen.

Genom att snöskoter når alla områden i fjällvärlden och de stora skogslanden på kort tid har de refugier inom vilka jakt tidigare ej annat än undantagsvis kunde bedrivas blivit lätt tillgängliga. Om jakten efter de villebrådsarter — ripa, tjäder och orre — som är aktuella i detta sammanhang därtill bedrives med direkt hjälp av snöskoter, kan läget för dessa fågelarter snabbt bli prekärt. Att jakt efter de ifrågakommande skogsfågelarterna bedrives med direkt hjälp av skoter är sedan flera år tillbaka ett väl känt faktum.

Svenska jägareförbundet har tidigare i flera framställningar föreslagit att motordrivet fortskaffningsmedel, som kommer till användning vid grov olaga jakt, skall kunna förverkas till kronan.

Som ovan redovisats är fortskaffningsmedlet och den därpå anbringade specialutrustningen en förutsättning för jaktens bedrivande och det kan synas som om ett sådant fortskaffningsmedel enligt 30 § jaktstadgan redan med nuvarande lydelse skulle kunna förklaras förverkat, då fortskaffningsmedlet vid denna form av jakt kan anses som ett direkt jaktredskap. Så kan emellertid ej ske.

Den högre svenska faunan är en riksangelägenhet och ingår som en synnerligen väsentlig del i det totala ekosystemet. Den högre faunan är vidare en källa till glädje och rekreation för den naturintresserade delen av det svenska folket. De jaktbara viltarterna har ett stort ekonomiskt värde och en korrekt och efter biologiska grundvalar riktigt bedriven jakt har stora, svårigen överskattade rekreativa värden. Genom den tjuvjakt, som bedrives med hjälp av motordrivna fortskaffningsmedel för ekonomisk vinning och med svåra lidanden för de enskilda djuren som följd, hotas nu vissa djurarter i den svenska faunan och ibland spolieras ett med stora kostnader förknippat under lång tid nedlagt viltvårdsarbete. Krafttag bör således enligt Svenska jägareförbundets uppfattning sättas in för att på allt sätt motverka den illegala jakten med hjälp av motordrivet fortskaffningsmedel.

*Bilaga 3***Yttranden över motionen 1972:1241****Statens naturvårdsverk (25.4.1972)**

Naturvårdsverket finner med hänsyn till det arbete som redan bedrivs för samordning av jakttiderna de nordiska länderna emellan motionen inte påkalla någon ytterligare åtgärd. Verket anför.

Med anledning av Nordiska rådets rekommendation om samordning av jakttiderna i de nordiska länderna samt därav föranlett uppdrag av Kungl. Maj:t till statens naturvårdsverk tog verket initiativ till en överläggning mellan representanter från Danmark, Finland, Norge och Sverige för närmare samråd om möjligheterna att uppnå bättre överensstämmelse vad beträffar jakttiderna för vissa djurarter. Denna nordiska jakttidskonferens ägde rum i mars 1969. Vid konferensen antogs ett uttalande om fredningsbehov m. m. för olika djurarter.

Viss enhetlighet i jakttiderna har kommit till stånd efter konferensen. Som exempel kan nämnas helt andra och bättre skyddsbestämmelser för vissa rovfåglar och ugglor i Norge. Verket hyser gott hopp om att jakttidsbestämmelserna i de nordiska länderna, där så behövs, successivt skall kunna bringas i överensstämmelse med varandra. Naturvårdsverket är självfallet berett att liksom tidigare verka i den riktningen. Det bör dock beaktas att såväl de naturliga förutsättningarna för viltförekomst som andra förhållanden av avgörande betydelse – t. ex. boskapsskötselns omfattning i aktuella områden och traditionella uppfattningar om jaktutövningen – varierar från land till land.

Med hänsyn till det arbete som redan bedrivs för en samordning av jakttiderna de nordiska länderna emellan finner naturvårdsverket inte motionen påkalla någon ytterligare åtgärd.

Svenska jägareförbundet (2.5.1972)

Förbundet, som i princip instämmer i motionens syfte, anser emellertid mot bakgrund av i det följande redovisade förhållanden att motionen icke bör föranleda någon riksdagens åtgärd. Förbundet anför därvid.

I motionen anföras att de olika fridlysnings- och jaktbestämmelser, som gäller i de nordiska länderna, många gånger har varit en källa till irritation hos gränsbefolkningen inte minst längs gränsen mellan Sverige och Norge. Som exemplifiering anges skillnaderna i jakttiderna för järv och lodjur. Järven är i Sverige totalfredad, dock med viss möjlighet till skyddsjakt i samband med angrepp på tamdjur, medan den i Norge är fredlös och belagd med skottpengar. Detsamma gäller för lodjuret i Norge. I Sverige är lodjuret föremål för en viss – i landets huvuddel synnerligen begränsad – jakt.

I motionen framhålles vidare de diskrepanser som föreligger mellan jaktlagstiftningen i de nordiska länderna. Enligt motionärens uppfattning bör enhetliga principer gälla för fridlysnings- och jaktbestämmelser i de nordiska länderna. Motionären åberopar Nordiska rådets rekommendation 7/1963/j innebärande "att jaktlagstiftningen borde bygga på principen att däggdjur och fåglar är fridlysta såvida inte undantag uttryckligen gjorts i jaktlagstiftningen" och konstaterar att inga resultat

nåts trots att nio år förflutit sedan representanter för regeringarna i Danmark, Island, Norge och Sverige enades om denna rekommendation.

Genom beslut den 6 november 1964 uppdrog Kungl. Maj:t åt domänstyrelsen att i samband med utarbetande av förslag till jakttider taga kontakt med vederbörande i Danmark, Finland och Norge i syfte att åvägabringa likformighet beträffande jakttiderna, där så i fråga om vissa djurarter synes möjligt och lämpligt. Med anledning av detta uppdrag kallade domänstyrelsen representanter för de olika länderna till överläggningar den 7–8 april 1965 i Stockholm.

I uttalandet anfördes bl. a. följande:

”Förekommande klimatiska och allmänt biologiska olikheter gör sig gällande såväl i nord-sydlig som öst-västlig riktning och skapar starkt skiftande grundförutsättningar för växt- och djurliv. Bestämmelser beträffande jaktutövningen har också att ta hänsyn till variationer i strukturen av landets skogs- och jordbruk. Därtill kommer traditionsbundna olikheter i jaktutövningen vilka icke alltid kunna förbises i samband med jaktlagstiftningen. En mera omfattande koordinering av jakttiderna länderna emellan låter sig sålunda svårigen göras förrän samordnad forskning och förbättrade rapportsystem möjliggör noggrannare kontroll av viltstammarna. Vid genomgång av gällande jakttider för olika viltarter i de nordiska länderna finner konferensen emellertid att vissa justeringar redan nu kunna anses genomförbara och lämpliga med hänsyn till målsättningen i Nordiska rådets rekommendation nr 1/1958.”

Samtliga viltarter genomgicks vid konferensen och beträffande vissa arter rekommenderade konferensen i huvudsak ensartade jakt- respektive fredningsbestämmelser inom de nordiska länderna.

Kungl. Maj:ts ovannämnda uppdrag till domänverket har sedermera överförts till statens naturvårdsverk. En motsvarande jaktidskonferens hölls på naturvårdsverket den 24–25 mars 1969, varvid en förnyad genomgång av viltarterna skedde. Viltarterna indelades i två grupper A och B. Sådana arter som hänfördes till gruppen A var enligt konferensens mening sådana som borde bli föremål för överväganden i syfte att nå samordnade jaktidsbestämmelser.

Vidare berördes vissa nordiska jakt- och viltvårdsproblem bl. a. användande av översnöfordon i samband med jakt, inplantering av främmande viltarter och lämpligheten att utbetala skottpengar för såsom skadegörande ansedd djurart.

Vissa ej obetydliga praktiska resultat har sedermera uppnåtts för en samordning av jakttiderna i de nordiska länderna. De här redovisade jaktidskonferenserna torde ha spelat en avgörande roll för att dessa samordningar kommit till stånd. Här nedan redovisas några av de uppnådda resultaten, vilka måste anses vara till gagn för vildnaden och jakten i Norden.

Vargen har fredats i Norge.

Björnen har erhållit ökad skydd i Norge och Sverige.

Samtliga rovfåglar har i princip fredats i Danmark och Norge.

Skogsduvan har fredats i Danmark och Finland.

I Sverige har inom Karesuando församling av Kiruna kommun avslutningsdatum för ripjakten anpassats till förhållandena i Norge och Finland.

Vidare har ett intensifierat samarbete inom viltforskningssektorn åvägabringats de nordiska länderna emellan genom inrättandet av Nordiskt viltforskningskollegium.

Med hänvisning till de olika grundförutsättningar som gäller för växt- och djurliv inom de nordiska länderna, variationer i strukturen inom de

olika ländernas skogs- och jordbruk samt olikheter i jaktutövningen m. m. är en fullständig koordinering av jakttiderna de nordiska länderna emellan ej lämplig.

Emellertid föreligger för vissa arter såsom framför allt de stora rovdjuren ett gemensamt nordiskt problem. Kraftfulla insatser måste göras för att dessa arter skall kunna bevaras som frilevande faunaelement i Norden. Problemet är akut för i första hand varg och järv. De av motionären som exempel upptagna djurarterna järv och lodjur belyser skillnader i fråga om jakt- och fridlysningsbestämmelser mellan Sverige och Norge, vilka kan betraktas som olämpliga. I den mån en samordning mellan Sverige och Norge beträffande jakttider m. m. för i första hand järv och i andra hand lodjur kunde åstadkommas, vore detta att hälsa med tillfredsställelse.

Enligt Svenska jägareförbundets uppfattning är de ovannämnda jakttidskonferenserna lämpliga samarbetsorgan och har som påtalats givit icke oväsentliga praktiska resultat. Det synes troligt att frågor angående bl. a. samordnade jakttids- och fredningsbestämmelser för de stora rovdjuren skall kunna lösas genom framtida sådana konferenser.

Vad beträffar frågan om en likformig grundprincip för den nordiska jaktlagstiftningen får Svenska jägareförbundet för sin del framhålla, att jaktlagstiftningen är en nationell lagstiftning och att i varje fall Danmark, Finland och Sverige numera tillämpar den grundprincip som angivits i Nordiska rådets rekommendation 7/1963/j. I Norge pågår en översyn av jaktlagstiftningen och det kan icke anses uteslutet att man härvid kommer att ansluta sig till det i de övriga länderna gällande systemet.

*Bilaga 4***Yttranden över motionen 1972:1280****Hovrätten för övre Norrland (27.4.1972)**

Hovrätten får med hänvisning till det anförda som sin åsikt uttala, att motionen, såvitt gäller förverkande av transportmedel som används vid illegal jakt, bör kunna föranleda att frågan utreds. I övrigt finner hovrätten av vad som anförts i motionen om inrättande i varje län av en expertgrupp mot illegal jakt ej ge hovrätten tillräckligt underlag för ett ståndpunktstagande. Hovrätten anför i övrigt synpunkter i allt väsentligt motsvarande dem som redovisats i hovrättens yttrande över motionen 1972:363 (bilaga 2).

Rikspolisstyrelsen (28.4.1972)

Rikspolisstyrelsen hänvisar till sitt yttrande över motionen 1972:363 som redovisats i bilaga 2 i detta betänkande.

Statens naturvårdsverk (25.4.1972)

Naturvårdsverket hänvisar till sitt yttrande över motionen 1972:363 som redovisats i bilaga 2 i detta betänkande.

Svenska jägareförbundet (2.5.1972)

Förbundet anför.

Svenska jägareförbundet har denna dag avgivit yttrande över motion 1972:363 om förverkande av motorfordon vid illegal jakt. Då motion 1972:1280 utmynnar i ett förslag "att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om förslag till sådan ändring i jaktlagstiftningen att transportmedel som används vid illegal jakt kan förklaras förverkat" får Svenska jägareförbundets ovannämnda remissvar över motion 1972:363 utgöra svar på denna del av nu ifrågakvarande motion. Remissvaret bifogas.

I föreliggande motion hemställs vidare "att riksdagen ger Kungl. Maj:t till känna vad som anförts i motionen om inrättandet i varje län av expertgrupp mot illegal jakt".

Motionärerna finner att en förstärkning av jaktövervakningen kan åstadkommas genom att en särskild expertgrupp organiseras i varje län med medverkan av polis, jaktvårdare, jakträttsinnehavare, m. fl. Motionärerna konstaterar att sådana expertgrupper spontant har inrättats i några län med goda resultat.

Mellan Svenska jägareförbundet, Svenska naturskyddsföreningen, Sveriges ornitologiska förening, Domänverket, Sveriges fritidsfiskares riksförbund och Stockholms stads fatighetskontor har etablerats ett samarbete och tillsatts en referensgrupp. Avsikten är att referensgruppens arbete skall bedrivas skyndsamt. Arbetet kommer bl. a. att leda fram till förslag till åtgärder för att åstadkomma en minskning av olovlig och olaga jakt och olaga och olovligt fiske.

Svenska jägareförbundet är in princip positivt till motionens förslag

men finner att innan ett generellt förslag om tillsättande av sådana expertgrupper i samtliga län kan framföras, formerna för expertgruppens arbete bör närmare utredas, frågan angående bevakningspersonalens utbildning och rättsliga status bör övervägas, riktlinjer för verksamhetens finansiering bör dragas upp, m. m. Inom sådana län där samarbetet mellan länsjaktvårdsföreningen, polismyndigheten, länsstyrelsen, m. fl. kan leda fram till att effektiva sådana arbetsgrupper bildas, bör emellertid detta på allt sätt stödjas.

Enligt Svenska jägareförbundets mening bör således motion 1972:1280 även i denna del bifallas.

Yttranden över motionen 1972:1307

Statens naturvårdsverk (24.4.1972)

Naturvårdsverket anför.

Åtgärder som kan förhindra olyckor av det slag som anges i motionen bör vidtas så långt det är möjligt. Många jägare har också självmant eller efter överenskommelse inom det egna jaktlaget börjat använda klädesplagg med markering i självlysande röd färg. Det är troligt att denna utveckling kommer att fortsätta och intensifieras.

I detta sammanhang kan nämnas att Svenska jägareförbundets kongress år 1970 gav sin överstyrelse i uppdrag att vidta åtgärder för en intensifierad säkerhetspropaganda samt att rekommendera samtliga deltagare i älgjakt att bära reflekterande rött band kring huvudbonaden.

Det bör observeras att endast en del av det fåtal olyckor som brukar inträffa i samband med älgjakt torde kunna undvikas genom skyddsklädsel. Vidare finns det risk att en och annan jägare slappnar i uppmärksamhet om sådan skyddsklädsel blir vanlig i samband med älgjakt och utgår från att ett föremål utan denna röda färg inte är en människa. Trots detta torde emellertid viss utrustning i självlysande röd färg vid älgjakt ha sådana fördelar att det är motiverat med en mera allmän användning. Det kan emellertid ifrågasättas om lagstiftning är nödvändig. Som framgår av vad som sagts ovan torde allt fler jägare ändå komma att använda sådan utrustning. Enligt vad som är känt för statens naturvårdsverk planerar också Svenska jägareförbundet en omfattande säkerhetskampanj inför höstens älgjakt, varvid ett stort antal jägare kommer att erhålla viss utrustning av här angivet slag. Det är enligt verkets mening lämpligt att avvakta resultatet av dessa frivilliga insatser innan lagstiftning övervägs närmare.

Naturvårdsverket kommer att noggrant följa utvecklingen och vid behov lämna förslag i frågan, men finner med hänsyn till vad som anförts att motionen inte nu påkallar någon ytterligare åtgärd.

Svenska jägareförbundet (27.4.1972)

Förbundet anför att motionen till sitt syfte överensstämmer med förbundets uppfattning i denna fråga varför förbundet för sin del tillstyrker densamma. I yttrandet anförts vidare.

Ett förslag av motsvarande innebörd hade framlagts till Svenska jägareförbundets kongress 1970. Kongressen beslöt i anledning av förslaget att uppdraga åt jägareförbundets överstyrelse att vidtaga åtgärder för en intensifierad säkerhetspropaganda samt att rekommendera en var deltagare i älgjakt att bära reflekterande rött band om huvudbonaden.

För att fullfölja kongressens beslut kommer Svenska jägareförbundet att inför jaktsäsongen 1972/73 tillställa varje jaktkortslösare ett plastband i fosforescerande orange färg. Totalt kommer jägareförbundet att via direktutsändning till jaktkortslösarna, distribution via tidskriften Svensk Jakt, utdelning via jaktskyttebanor, jägarträffar osv., utdela 300 000 band.

Svenska jägareförbundets överstyrelse har vid sitt sammanträde 1972

uppdragit åt förbundsstyrelsen att vidtaga erforderliga åtgärder för tillskapande av föreskrifter, innebärande skyldighet för en var deltagare i älgjakt att bära klädesplagg eller lämpligt utformade band i klart lysande färg, som lätt observeras i skogen.

